

Barbican gezien vanuit Golden Lane
The Barbican seen from Golden Lane

The Urban Enclave

De stadsenclave

The Barbican, City of London

Na de Tweede Wereldoorlog waren aanzienlijke delen van veel Engelse steden zwaar beschadigd door oorlogsgeweld of sterk vervallen door gebrek aan onderhoud. Er was vooral behoefte aan goedkope woningbouw en daarvoor werd een serie tot de verbeelding sprekende prijsvragen uitgeschreven. Onder de oproep 'to build a better Britain' lag een stellig geloof ten grondslag dat iedereen – ook de middenklasse - zou profiteren van een betere planning en woningbouw. De bouw van het Barbicanproject is hier een bijzonder voorbeeld van. Het ontleent zijn belang verder aan het opmerkelijke feit dat een dergelijk omvangrijk en visionair plan (voor 1.213 wooneenheden) niet alleen werd geïnitieerd, maar vervolgens ook volledig werd gerealiseerd. De eerste ontwerpen dateren uit 1955, het woningbouwdeel was in 1974 grotendeels voltooid; het kunstcentrum in het hart van de ontwikkeling werd pas geopend in 1982. Het hele complex was het werk van de architecten Chamberlin, Powell & Bon. De architectuur, in sterke mate een uitdrukking van de jaren 1960, werd zeer zorgvuldig en met veel vasthoudendheid tot het einde toe doorgevoerd. De architectuur van Barbican is van een brutalistische, zelfs barokke kracht, maar desondanks zeer verfijnd afgewerkt. Het staat stevig, groot en streng in zijn omgeving; de drie torens behoren nog steeds tot de hoogste van Londen. Alleen al de enorme maat van het project vraagt om een onderzoek naar de manier waarop het tot stand werd gebracht. Belangrijker nog, en zeer opmerkelijk, is dat het project een succes lijkt te zijn.¹

In 1945 lag het gebied ten noorden van St Paul's Cathedral er verwoest bij. De buurt was het centrum van Londens lompenindustrie geweest en was rond 1900 herbouwd met grote pakhuizen bovenop diepe kelders, waar de balen stof flink brandden tijdens de bombardementen van eind 1940. Het *County of London Plan*, dat de London County Council in 1943 maakte als basis voor de naoorlogse reconstructie van de hoofdstad, voorzag in een voortzetting van commerciële functies in deze buurt.² Deze visie werd bekrachtigd in het *City of London Plan* uit 1944, dat was opgesteld door de City of London Corporation (CLC). De CLC was een historisch en kapitaalkrachtig anachronisme, dat verantwoordelijk was voor het lokale bestuur in de geprivilegieerde *Square Mile* in het hart van de hoofdstad. De CLC was niet bereid de London County Council te veel de vrije hand te geven, hoewel deze in principe bestuurlijk verantwoordelijk was voor de planning.³

De CLC was het eerste lokale bestuur in Engeland geweest dat vanaf 1860 sociale woningbouw ontwikkelde. In een amendement bij het *City of London Plan* van 1947-1948 stelden de opstellers Charles Holden en William Holford voor in het gebied ook woningbouw op te nemen.⁴ Vermoedelijk was hier ook zelfbelang in het geding: de CLC was bang haar macht te verliezen, daar het aantal inwoners sinds de negentiende eeuw dramatisch was geslonken. Maar in het midden van de jaren 1950 begon in het algemeen de overtuiging post te vatten, dat het gebied niet helemaal moest worden overgenomen door commercie – een opmerkelijke visie in een tijdsgewricht waarin opportunisme zo dikwijls de boventoon voerde.

Golden Lane

Holden en Holford stelden een terrein voor op de grens van de City, ten noorden van Barbican en Beech Streets, maar dit werd verworpen vanwege de hoge kosten van grondaankoop. De CLC

The Second World War left great parts of many English cities badly damaged or in poor structural condition through lack of maintenance. The greatest need was for low-cost housing, for which a series of imaginative competitions were held. However, underlying the bid to build a better Britain there was a fundamental belief that everyone could benefit from better planning and housing, including the middle classes. This is exemplified by the building of the Barbican Development, and this is its great significance; that and the fact that such a very large and visionary scheme – for 1213 dwellings – was conceived and actually fully realized. First proposed in 1955, the housing was largely completed in 1974, although the related arts centre in the heart of the development was not opened until 1982. The whole complex was the work of the architects Chamberlin, Powell & Bon. The architecture, highly expressive of the 1960s, was carried out with great care and perseverance to the end. The Barbican's architecture is one of brutalist, indeed baroque, power, albeit exquisitely finished. It stands bulky, big and severe in its surroundings, its three high-rise point blocks still among the tallest in London. The project's sheer size begs for an investigation into how it came into being. Most importantly and perhaps most remarkably, the project seems to be a success.¹

In 1945 the land north of St Paul's lay devastated. The area had been the centre of London's rag trade, rebuilt with large warehouses over deep basements largely around 1900, where bales of fabric had burned merrily in the incendiary attacks of late 1940. The *County of London Plan*, produced for the London County Council in 1943 as the basis of the capital's post-war reconstruction, envisaged a continued business use.² This vision was reinforced in the 1944 *City of London Plan* produced by the City of London Corporation (CLC), a historic and wealthy anomaly responsible for local government in the privileged Square Mile at the heart of the capital, that was always wary of allowing the county (though technically the planning authority) too great a hand there.³

The CLC had been the first local authority in England to develop social housing, in the 1860s, and in an amendment to the *City of London Plan* produced in 1947-1948, the authors Charles Holden and William Holford suggested incorporating residential buildings.⁴ There may have been more than a small measure of self-interest, as the Corporation feared it could lose its powers because its residential population had shrunk alarmingly since the nineteenth century. Nevertheless, to these concerns were added by the mid-1950s a wider belief that the area should not be entirely taken over by commerce, a remarkable vision at a time when opportunism so often took the upper hand.

Golden Lane

Holden and Holford suggested a site on the City boundary north of Barbican and Beech Streets, but this was rejected because of the high cost of purchasing the land. The CLC then looked into the area of the Metropolitan Borough of Finsbury. In February 1951 1.9 ha were acquired on the west side of Golden Lane, and in May 1954 the site was extended to Goswell Road, making circa 2.85 ha to be developed at the maximum density permitted under the *County of London Plan*, of 500 persons per ha. The CLC's Public Health Committee decided to hold an open competition for the first phase, and Golden Lane gave its name to the whole estate. Launched in late 1951, the brief was for 940 mainly small flats, with a community building and children's playground. It

ging vervolgens op zoek in Finsbury. In februari 1951 werd 1.90 ha gekocht ten westen van Golden Lane, en in mei 1954 werd het terrein uitgebreid tot Goswell Road, waardoor ongeveer 2.85 ha ontwikkeld kon worden, met de maximale dichtheid van 500 personen per ha, die het *County of London Plan* toestond. De CLC besloot een open prijsvraag uit te schrijven voor de eerste fase; de hele wijk kreeg de naam Golden Lane. Het programma van eisen van eind 1951 vroeg om 940 voornamelijk kleine appartementen, een gemeenschapgebouw en een kinderspeelplaats. Er hoefde geen rekening te worden gehouden met het bestaande stratenpatroon, maar de maximale hoogte van 30,5 m uit de *London Building Act* van 1894 mocht alleen worden overschreden als daarvoor goede argumenten werden aangedragen.

Golden Lane was de tweede grote woningbouwprijsvraag sinds de Tweede Wereldoorlog, na die voor Churchill Gardens in Westminster uit 1945. Er kwamen 178 inzendingen binnen, waarvan met name de niet bekende inzending van Alison en Peter Smithson grote bekendheid verwierf. Drie inzendingen waren afkomstig van docenten van de Kingston School of Art, die hadden afgesproken een team te formeren, wanneer een van hen zou winnen. Geoffrey Powell werd op 26 februari 1952 tot winnaar uitgeroepen en zo kwam het partnerschap van Chamberlin, Powell & Bon (CPB) tot stand.⁵ De traditionele architect Donald McMorrان, die de inzendingen beoordeelde, vond Powell's opzet voor Golden Lane bruikbaar, omdat een groot deel gebouwd kon worden in dragende baksteen, met 'een dorps karakter in het ontwerp voor het centrale plein en het "dorpshuis"'.⁶ De kleinste appartementen werden ondergebracht in een toren van 11 lagen, met daaromheen rond hoven gegroepeerde blokken van drie en zes bouwlagen met grote appartementen en maisonnettes. De binnenhoven lagen verzonken in de diepe kelders van voormalige pakhuizen, op één hof na die boven een parkeergarage en bergingen was gesitueerd. Powell's belangrijkste zorg was de treurigstemmende omgeving buiten te sluiten, door de wijk naar binnen te richten, waarbij het centrale blok als blikvanger fungeerde. De vergezichten vanuit de hoven werden afgesloten op de manier van Gordon Cullen's gelijktijdige *townscape* studies. De wijk Golden Lane was vanaf het begin populair, en trok veel jonge professionals aan zoals dokters, dominees en getrouwde studenten. Dat deze huurders hun huur per cheque betaalden was in 1958 nog nieuwswaardig.⁷

Veel van de ontwerpuitgangspunten van Golden Lane kunnen later in Barbican teruggevonden worden, hoewel Barbican in een heel verschillende architectonische stijl is uitgevoerd. Meest opvallende overeenkomsten zijn de verschillende niveaus, de hoge dichtheid en de formele *squares*. De gevels van de laatste fase van Golden Lane, Crescent House, zijn al wel een voorproef van de 'zware' esthetiek van Barbican. Deze stilistische vernieuwing in het werk van CPB verschijnt in hun werk uit de late jaren 1950, vanaf het moment dat het bureau nieuwe betontechnieken ging onderzoeken om grotere en complexere gebouwen te kunnen maken.

Het alternatieve plan

In 1953 werd een actiegroep opgericht, de *New Barbican Committee*, om commerciële invullingen voor het land rondom Aldersgate Street en Barbican te blokkeren, nadat kantoorontwikkelaars voorstellen hiervoor hadden ingediend. Onder de

suggested that the existing road pattern be disregarded but that the 30.5-m height limit imposed by the London Building Act of 1894 should only be exceeded if a special case could be made.

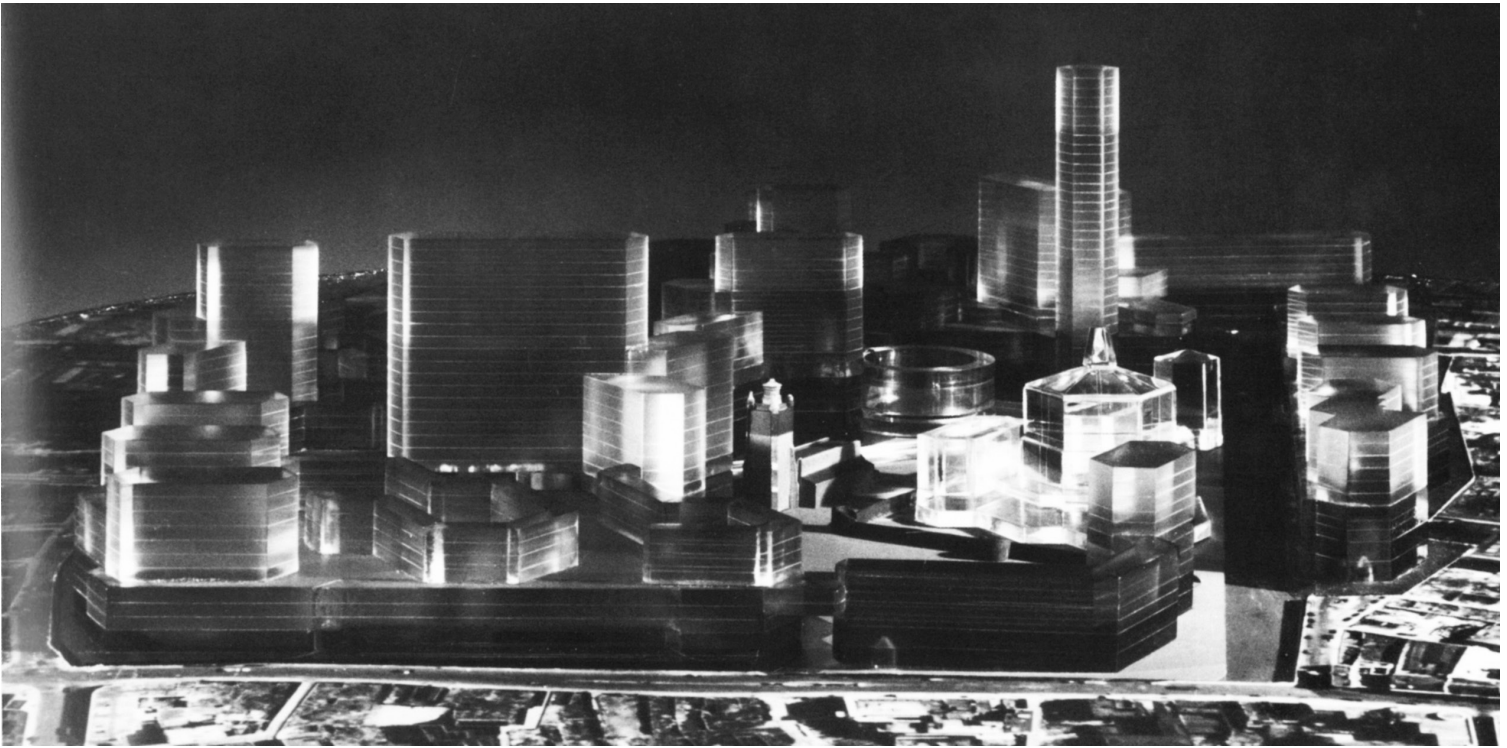
Golden Lane was only the second major housing competition after the Second World War, following that for Churchill Gardens held by Westminster City Council in 1945. It attracted 178 entries, including the unplaced entry submitted by Alison and Peter Smithson that became internationally renowned. Three were by lecturers at the Kingston School of Art, who had agreed to form a partnership if one won. Geoffrey Powell was declared the winner on 26 February 1952 and thus was formed the partnership of Chamberlin, Powell & Bon (CPB).⁵ The assessor for the competition, the traditional architect Donald McMorrان, considered Powell's scheme for Golden Lane economical, since much of it could be built of load-bearing brick, with 'a village like character in the planning of the central piazza and "village hall"'.⁶ It set the smallest flats in an 11-storey tower, with larger flats and maisonettes in courtyards of three- and six-storey blocks around it. The courtyards were sunk into the deep basements left by the warehouses, save for one set over a car park and tenants' stores. Powell's chief concern was to cut out the surrounding desolation by turning the estate in on itself, with the central block providing an eye catcher and closing vistas from the courtyards in the manner of Gordon Cullen's contemporary 'townscape' studies. From the first the Golden Lane estate was popular, and it attracted a high percentage of young professionals, including doctors, clergymen and married students. Paying the rent by cheque, like these tenants, was newsworthy in 1958.⁷

Though of a very different architectural style, the Barbican estate used many of the planning ideas that can be found at Golden Lane, most strikingly its use of different levels, high densities and formal squares. However, only the elevations of the last phase, Crescent House, give an indication of the heavy aesthetic used at the Barbican, a stylistic change that appeared across all CPB's work in the late 1950s as they began to explore new techniques in concrete construction to create bigger and more complex buildings.

The Alternative Plan

In 1953, a pressure group was formed, called the New Barbican Committee, to oppose commercial schemes for the land around Aldersgate Street and Barbican, such as was beginning to be proposed by several office developers. Among its members were councillors from the CLC who had backed Golden Lane. The committee commissioned a scheme by architect Sergei Kadleigh, which combined mixed uses, traffic control and new open space. Kadleigh's proposal comprised five towers of offices and superior flats – the tallest 34 storeys – above a four-storey podium and basement parking.⁸ The sophistication of the New Barbican Committee's campaign in 1954 for planning permission – though it had no means of building the scheme – included a presentation at the House of Commons with models and a film, the securing of industrial certificates from the Board of Trade, and a full public inquiry.⁹ Kadleigh was a persuasive campaigner and the scheme received considerable acclaim for 'mingling uses' in a single structure and for offering a high-density 'hill town' as an alternative to London's decentralization.¹⁰

Kadleigh's campaigning skills notwithstanding, the New Barbican Committee's scheme was rejected in 1956 by the Minister of Housing and Local Government, on the grounds of the

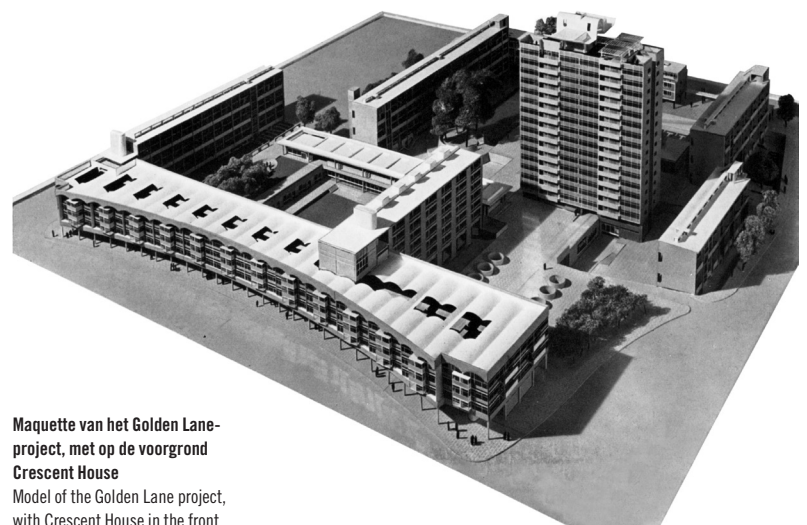

Maquette van het voorstel voor New Barbican, Sergei Kadleigh, 1954

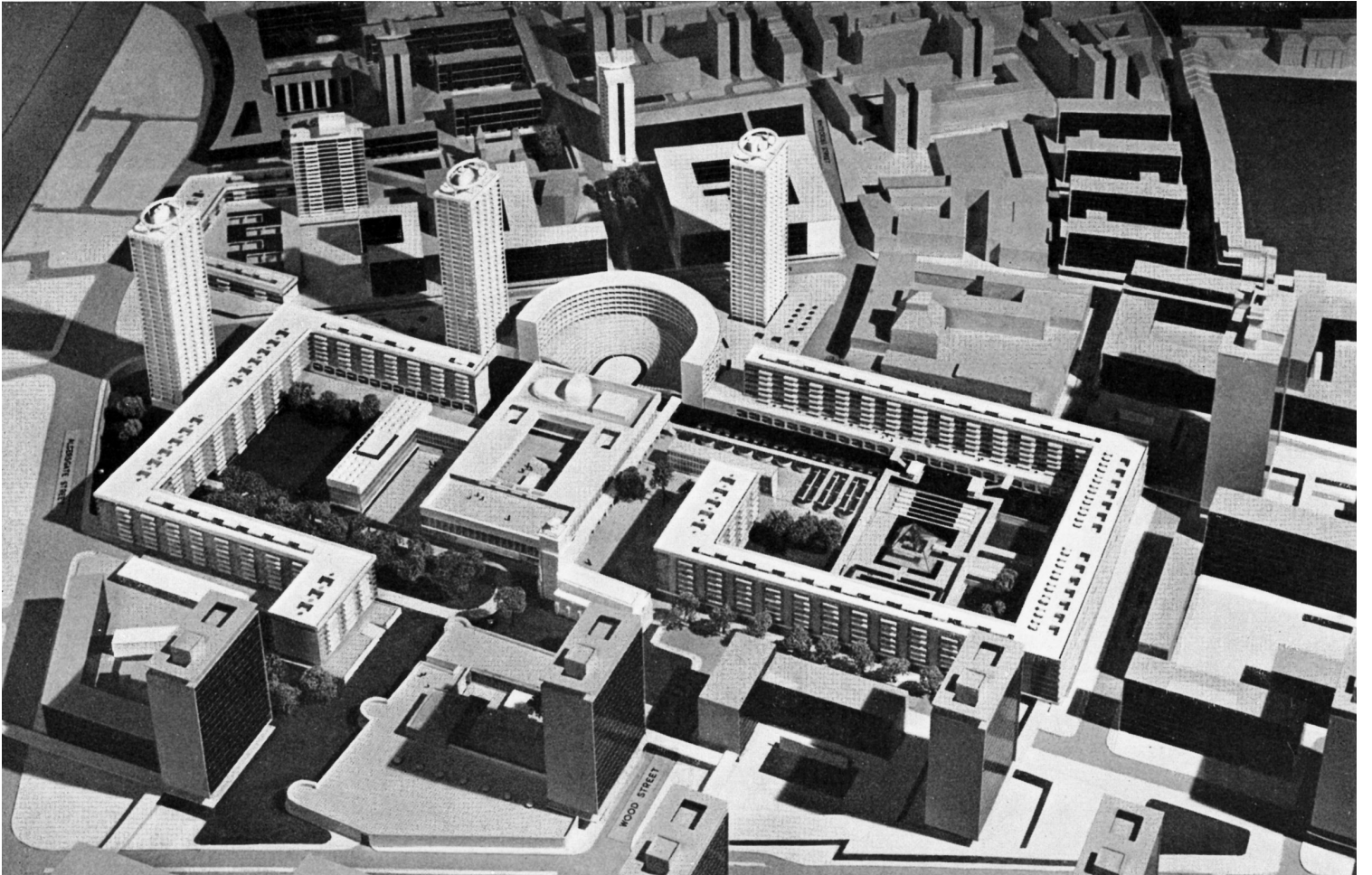
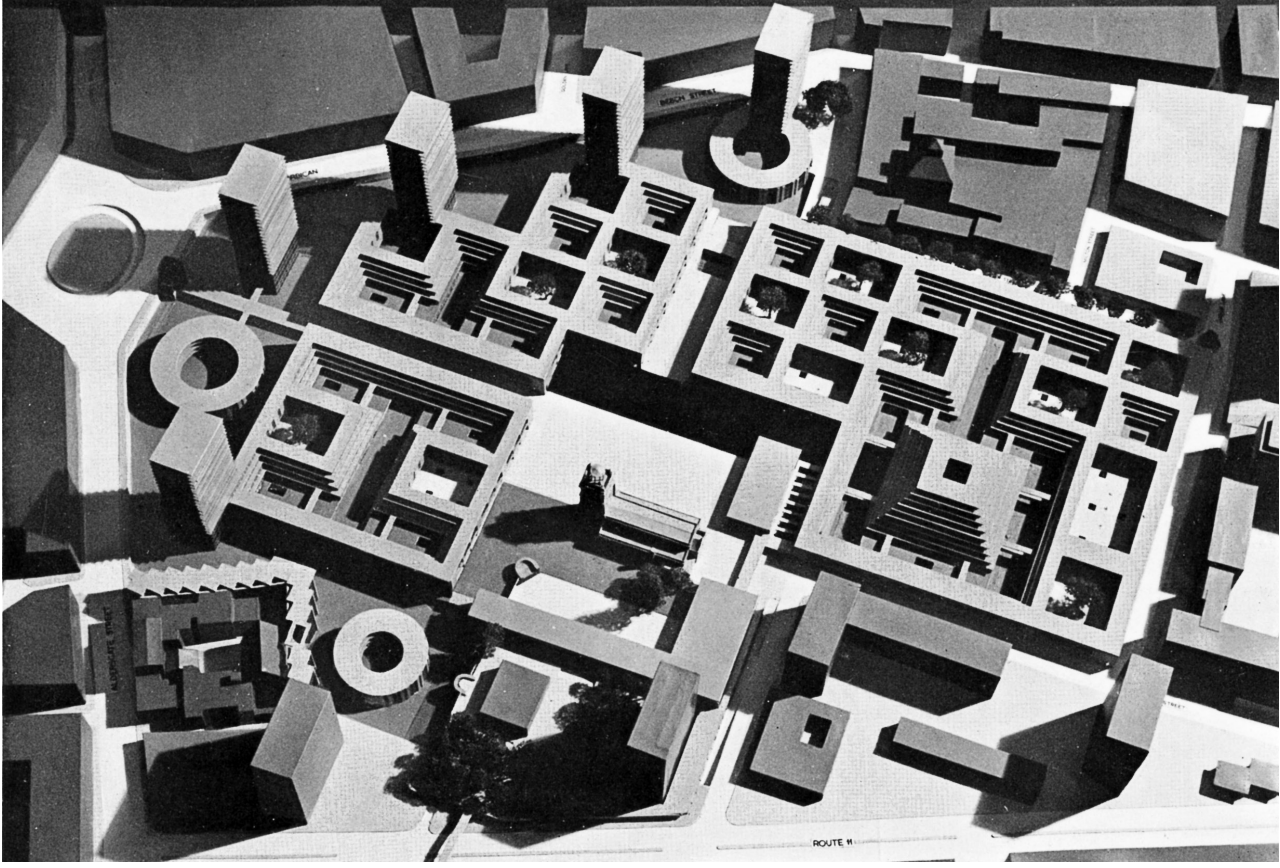
Model of Sergei Kadleigh's proposal for the New Barbican, 1954

Het Barbican-gebied na de Tweede Wereldoorlog/The Barbican site after the Second World War

Maquette van het Golden Lane-project, met op de voorgrond Crescent House
Model of the Golden Lane project, with Crescent House in the front

p. 26 boven/top

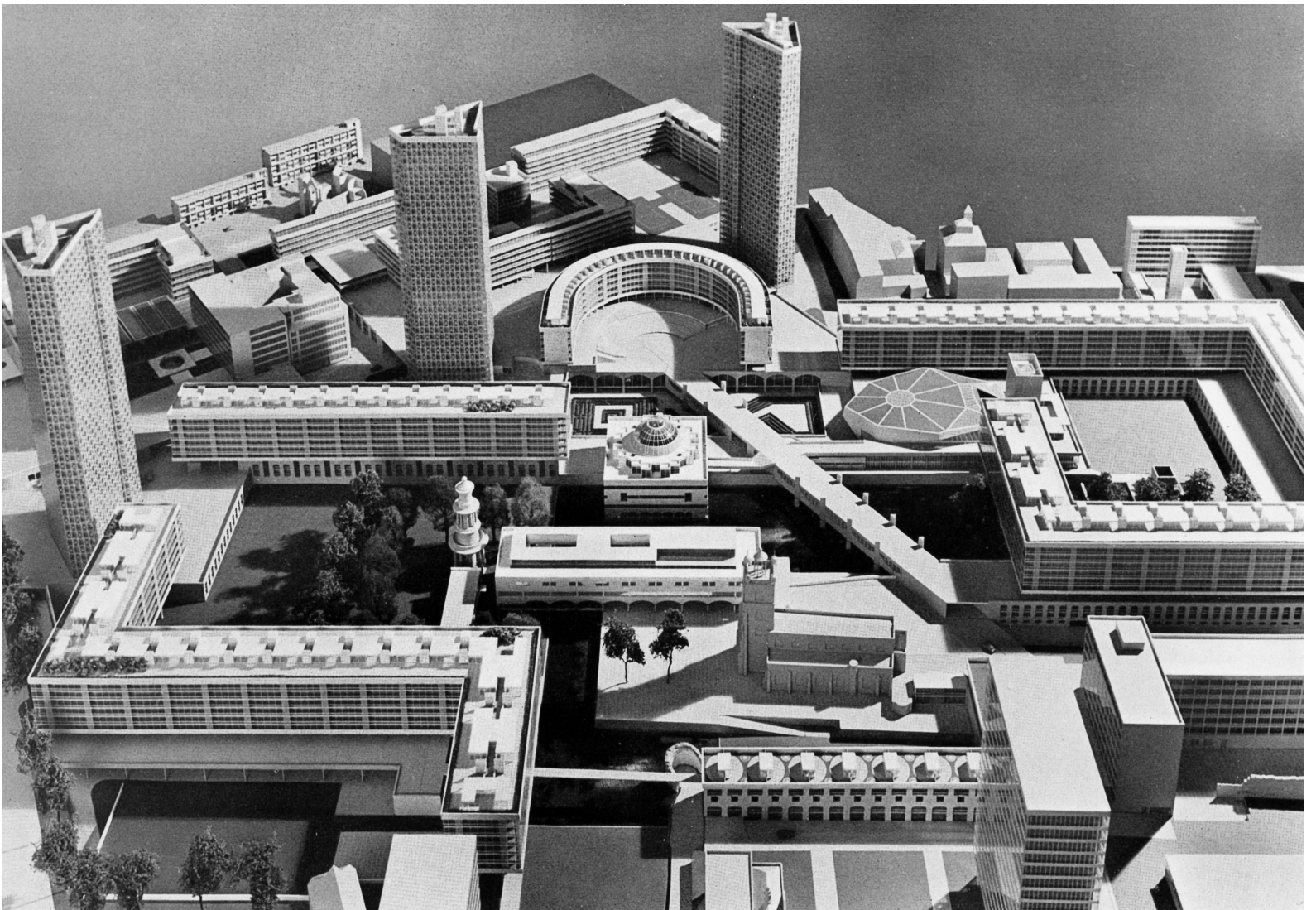
Maquette van het eerste ontwerp voor Barbican van Chamberlin, Powell & Bon, 1955

Model of first design by Chamberlin, Powell & Bon for the Barbican, 1955

p. 26 onder/bottom

Maquette van het tweede ontwerp voor Barbican van Chamberlin, Powell & Bon, 1956

Model of second design by Chamberlin, Powell & Bon for the Barbican, 1956

Maquette van het goedgekeurde ontwerp voor Barbican van Chamberlin, Powell & Bon, 1959

Model of the approved design by Chamberlin, Powell & Bon for the Barbican, 1959

actievoerders waren bestuursleden van de CLC, die Golden Lane hadden gesteund. Het comité gaf de architect Sergei Kadleigh opdracht een plan te maken waarin gemengd gebruik, het terugdringen van autoverkeer, en nieuwe publieke ruimte zou worden gecombineerd. Kadleigh's voorstel bevatte vijf torens met kantoorruimte en luxe appartementen (de hoogste 34 verdiepingen) bovenop een podium van vier lagen en een parkeergarage in de kelder.⁸ De geraffineerde actie van de *New Barbican Committee* in 1954 om een bouwvergunning te krijgen – hoewel het zelf geen middelen had om het plan ook te bouwen – bestond onder andere uit een presentatie voor het Lagerhuis met maquettes en een film, en een publieke hoorzitting.⁹ Kadleigh was een overtuigende campagnevoerder en het plan kreeg veel waardering voor 'het mengen van functies' in één complex en voor het bieden van een *hill town* met een hoge dichtheid, als alternatief voor het decentraliserende Londen.¹⁰

Ondanks Kadleigh's talent in het campagnevoeren, verwierp de minister van *Housing and Local Government* in 1956 het plan van de *New Barbican Committee*, met als argument dat het tot congestie zou leiden. Maar de minister steunde wel een ander voorstel; het plan dat Chamberlin Powell & Bon een jaar eerder (1955) had ontworpen. Hij stelde dat hij 'de voordelen ervan inzag om in de City een echte woonwijk te creëren, met scholen, winkels, open ruimten en andere voorzieningen, ook al betekent dit dat er minder grondopbrengsten zijn'.¹¹ Een dergelijke ontwikkeling ging volledig in tegen de ideeën van de *County of London Plan* en de *City of London Plan*.

Dat er een alternatief bestond, kwam doordat de *City's Common Council* intussen bezig was de ontwikkelingsplannen voor het gebied ten noorden van de London Wall te heroverwegen. Deze omschakeling werd ingegeven door de verkeersproblematiek en de angst voor een terugval in de vraag naar duurere verhuurkantoren. CPB suggereerde voor dit gebied een mix van woningen en detailhandel, afgekeerd van de doorgaande straten. Het bureau voerde als argument aan dat de ontwikkeling van woningen het benodigde rendement zou opbrengen - een eis van de London City Corporation in verband met de hoge verwervingskosten van de grond – als er maar een hoge dichtheid werd bereikt en gemikt werd op midden of hogere inkomens. Uitgangspunt was een dichtheid van 820 personen per ha. Verder bevatte het plan nog 60 winkels, cafés en restaurants, die aan een voetgangersroute lagen vanaf station Aldersgate (nu Barbican) naar de sportfaciliteiten en gebouwen van de Guildhall School of Music and Drama in het centrum van het gebied. De meeste woningen werden rond verzonken binnenhoven gesitueerd, zoals bij Golden Lane, maar CPB stelde ook drie torens aan de noordkant voor. *Councillor* Eric Wilkins, die sinds Golden Lane een goede relatie had met CPB, zorgde er later in 1955 voor dat het bureau opdracht kreeg zijn ideeën gedetailleerder uit te werken. In een rapport uit 1956 adviseerde CPB om ook woningen ten noorden van Beech Street (North Barbican) te bouwen en huisvesting voor de twee gemeentelijke middelbare scholen in het plan op te nemen en te groeperen bij de Guildhall School, zodat hun theater, concertzaal en aula's ook gebruikt konden worden als wijkcentrum voor de bewoners.¹²

Deze opzet begon nu te lijken op wat er ten slotte is gerealiseerd: twee grote binnenhoven, die door een centraal blok met de scholen, de sporthallen en de culturele voorzieningen worden verbonden.

congestion it would cause. The minister did, however, support another scheme, drawn up by CPB a year earlier, in 1955, stating that he saw 'advantages in creating in the City a genuine residential neighbourhood, incorporating schools, shops, open spaces and other amenities, even if this means forgoing a more remunerative return on the land'.¹¹ Such a development was totally counter to the ideas of the *County of London Plan* and the *City of London Plan*.

That an alternative existed was largely to do with the City's Common Council slowly rethinking its development plans for the area north of London Wall on the basis of traffic problems and fears of a slump in demand for high-rent office buildings. CPB suggested a mixed residential and retail use away from the main thoroughfares. They argued that residential development would give the financial return required by the City Corporation (partly reflecting the great cost of acquiring the site) if it was at a high density (820 persons per ha was suggested) and if it was aimed at a middle- or high-income bracket. The scheme also included 60 shops, pubs and restaurants, set in a pedestrian walk leading from Aldersgate (now Barbican) station to sports facilities and buildings for the Guildhall School of Music and Drama in the centre of the site. Most of the accommodation was set around sunken courtyards like those of Golden Lane, but CPB also proposed three point blocks to the north. Councillor Eric Wilkins, who had established a good rapport with CPB while they were working next door at Golden Lane, in November 1955 moved that they be commissioned to develop their ideas in more detail. A 1956 report by CPB also proposed housing for the area north of Beech Street (North Barbican), and included two municipal secondary schools, grouping them with the Guildhall School so that their theatre, concert hall and assembly halls could double as a community centre for residents.¹²

This layout now began to resemble that which was eventually realized, with two large courtyards linked by a central block containing the schools, sports halls and cultural facilities. A residential crescent recalled Jewin Crescent, previously on the site. Three square towers were placed to the north, and a lake and terrace were planned over the many railway tracks running east-west between Aldersgate and Moorgate, which provided the controlling axis of the development. A glass pyramid was to house the Lord Mayor's Coach and a conservatory. Later the same year planning permission was granted for the commercial redevelopment of the southern part of the site, while the rest of Barbican was given over to the CPB scheme.

The design for the Barbican approved in December 1959 formed the layout much as built, (except for the arts centre and a mews block later added at the eastern end of the lake). The 1959 plan shows the concert hall and theatre as two small, distinct buildings within the Guildhall school, while to its rear Frobisher Crescent was a development of flats and shops built around an amphitheatre.¹³ The City demanded a (covered) north-south road at street level, which would continue the line of Golden Lane, cutting between the concert hall and theatre, but this was not realized. An addition at a slightly later stage, by 1961, was a small public library, modelled on that at the multinational Hansaviertel estate in West Berlin.

So that the old fire station in Redcross Street could be demolished, Milton Court was the first building to be erected, in 1963-1966. The service nature of Milton Court was reflected in its simpler

Een *crescent* met woningen herinnerde aan de destijds hier gelegen Jewin Crescent. Aan de noordkant werden drie vierkante torens gesitueerd; bovenop de vele spoorlijnen die oost-west tussen Aldersgate en Moorgate lopen, werden een waterpartij en een terras gepland – samen de centrale as vormend van de gehele ontwikkeling. In een glazen piramide zouden de koets van de *Mayor* van Londen en een plantenkas worden ondergebracht. Later dat jaar (1956) werd een bouwvergunning afgegeven voor de commerciële ontwikkeling van het zuidelijk deel van de locatie, terwijl de rest van Barbican werd bestemd voor het CPB-plan.

Het ontwerp voor Barbican, dat in december 1959 werd goedgekeurd, is in grote lijnen zo gerealiseerd (behalve het kunstcentrum en het later toegevoegde blok met *mews*-woningen aan de oostzijde van de waterpartij). Het plan toont de concertzaal en het theater als twee kleine, duidelijke gebouwen binnen het Guildhall School complex; aan de achterkant daarvan ligt Frobisher Crescent met flats en winkels rond een amfitheater.¹³ De gemeente eiste een (overdekte) noord-zuid verbinding op straatniveau, die de route van Golden Lane vervolgde en zich een weg baande tussen de concertzaal en het theater. Deze verbinding werd uiteindelijk niet uitgevoerd. In 1961 werd nog een kleine openbare bibliotheek toegevoegd, naar voorbeeld van de bibliotheek in het Hansaviertel in West-Berlijn.

Als eerste onderdeel werd Milton Court gebouwd (1963-1966), om daarmee de sloop van de oude brandweerkazerne in Redcross Street mogelijk te maken. Het utilitaire karakter van Milton Court werd weerspiegeld in de eenvoudiger afwerking van het beton en in de zelfstandige positie ten opzichte van de rest van het plan, slechts daarmee verbonden door middel van een luchtbrug. Toch was het gebouw buitengewoon fraai gemaakt; het manifesteerde zich robuust en ruig tegenover de overvloed aan glazen gevels van de omringende kantoorgebouwen – tot aan zijn controversiële sloop in 2007.

Vanwege de problemen met het bouwrijp maken van het terrein en het rechtstrekken van de spoorlijnen, begon het werk aan de onderbouw pas in 1962 en de bovenbouw in 1963. Omdat het onmogelijk bleek het Cripplegate Institute en een postsorteercentrum uit te kopen, werd slechts een deel (2,80 ha) van het gebied ten noorden van de overdekte Beech Street ontwikkeld. Dit terrein werd bebouwd met *terraces* van appartementen en een YMCA-hostel, om jonge mensen die in de City kwamen werken woonruimte te bieden. Door de verkleining van dit plandeel werd de centrale gerichtheid van het plan op de waterpartij versterkt.

In februari 1958 werd Ove Arup and Partners als constructeur aangesteld; het bureau produceerde een jaar later een gedetailleerd rapport. Behalve de enorme moeilijkheden bij het overbouwen van de Circle Line, waren er nog allerlei structurele problemen bij het bouwrijp maken van de grond. De enorme technische precisie, die van de aannemers werd vereist, en de oplopende kosten verklaren waarom het zo lang duurde voordat de wijk was voltooid.

Met een hoogte van ongeveer 125 m waren de drie torens de hoogste woongebouwen in Europa, 42 en 43 bouwlagen bovenop het *deck*; verwarming in de borstweringen moet ijsvorming voorkomen. De eerste flats werden in 1969 in gebruik genomen. Er werden ten slotte 2.113 eenheden gebouwd; de grotere in de torens en de kleinere, met smalle, diepe plattegronden, in de lagere schijven. Ze hebben allemaal inpandig gelegen badkamers en

concrete finishes and physical separation from the main scheme, to which it was linked by an elevated walkway. The building was nevertheless extremely well finished, standing robust and rugged against the wave of glass-faced offices that surrounded it before its controversial demolition in 2007.

Because of the difficulties of clearing the site and straightening the railway tracks below, work on the substructure did not begin until 1962 and on the main scheme only in 1963, when the contract was let for the area west of the arts centre, including the City of London School for Girls. The contract for the eastern half followed in 1964. Eventually only 2.8 ha north of Barbican was developed, because it proved impossible to buy out the Cripplegate Institute and a postal sorting office. The area was laid out with terraces of flats and a YMCA hostel, thought important for providing accommodation for young workers new to the City. The truncation of this part of the scheme served to strengthen the development's central focus on the lake.

Ove Arup and Partners were appointed structural engineers in February 1958 and produced a detailed report a year later. The immense difficulties encountered while covering over the Circle Line were compounded by structural problems when the rest of the site was cleared. The tremendous technical precision required of the contractors and the escalating costs further explain why the estate took so long to build.

At 125.5 m, the towers were the highest residential buildings in Europe, at 42 and 43 storeys above the podium. Parapets are heated to prevent the build-up of ice. The final elevations are shown in drawings dated 1964, but were presumably conceived a little earlier. The first flats were occupied in 1969. Eventually 2,113 units were built, the larger units in the towers and the smaller ones, with narrow, deep plans, in the slabs. All had internal bathrooms and kitchens, the latter realized only after long negotiations with the London County Council as the ultimate planning authority.¹⁴

Assessment

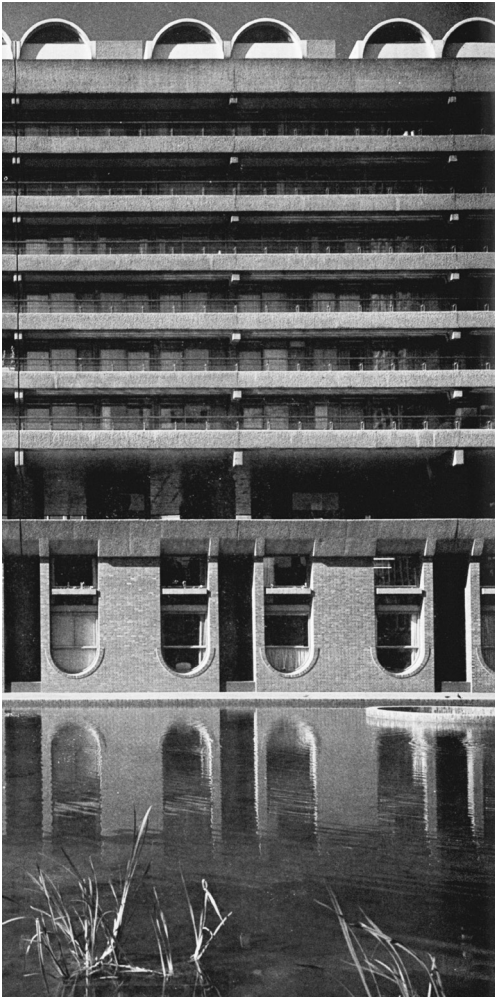
Asked in 1989 about the style adopted for the Barbican, Geoffrey Powell would only venture: 'We were all into Le Corbusier, rather.'¹⁵ The Barbican differs in style from Golden Lane as in the late 1950s the partners became interested in new concrete techniques, such as gunite, an American system of sprayed concrete, and *ferro cemento*, pre-cast concrete, used for the domes of New Hall (Murray Edwards College), Cambridge. The arched vaulted roofs that are a feature of CPB's design work around 1960, much of it unrealized but including Golden Lane's Crescent House completed in 1962, are still a feature of the long terrace blocks at the Barbican, though subordinated to the balconies. The few elevations included in the 1959 CPB report are similar in style to Crescent House.

Arup's report may be a key to the subsequent change in style. The lower blocks were built on cast *in-situ* piles sunk into the London clay, with cross-wall construction, while the towers demanded deep cylinder caissons with a deep raft added under Cromwell House. Because the spans between the cross-walls were so great, deep edge beams were recommended, which Arup suggested might become an architectural feature as parapets. The triangular form of the tower blocks gave added wind problems. The party walls carry relatively little load: the chief structural framing is therefore external, the curved forms of the balconies an economical solution found elsewhere in Arup's work and reducing wind

De grof gebouchardeerde betonnen borstweringen
The pick-hammered concrete balcony fronts

De sokkel, het deck, de appartementen en de tongewelven van de penthouses
Plinth, deck, apartment block and the barrel-vaulted penthouses

De binnentuinen, de waterpartij en de waterspuwer
The gardens, pool and the watershute

keukens, hoewel de laatste pas gerealiseerd konden worden na lange onderhandelingen met de London County Council.¹⁴

Waardering

Toen hem in 1989 werd gevraagd naar de stijl van Barbican, zou Geoffrey Powell melden: 'We were all into le Corbusier, rather.'¹⁵ Barbican verschilt stilistisch van Golden Lane, omdat de partners in de late jaren 1950 geïnteresseerd raakten in nieuwe betontechnieken, waaronder spuitbeton, *gunite*, en geprefabriceerd beton, *ferro cemento*, toegepast in de koepels van New Hall, Cambridge. De daken met tongewelven, karakteristiek in het werk van CPB rond 1960 (onder andere in Golden Lane's Crescent House uit 1962), kenmerken ook de lange *terrace*-blokken van Barbican, maar ze zijn ondergeschikt aan de balkons. De weinige geveltekeningen in het CPB Barbican-rapport uit 1959 lijken op die van Crescent House.

Het is mogelijk dat Arup's rapport de hierna volgende stijlverandering heeft beïnvloed. De lagere blokken werden gebouwd op ter plaatse in de Londense klei gestorte palen; voor de torens waren er echter diepe, cilindervormige caissons nodig, met een extra diepe fundering onder Cromwell House. Omdat de overspanning tussen de dragende wanden zo groot was, werden er zware randbalken voorgesteld, die volgens Arup als borstweringen een architectonische betekenis zouden kunnen krijgen. De driehoekige vorm van de torens gaf extra windproblemen. De gemeenschappelijke bouwmuren dragen betrekkelijk weinig gewicht: de hoofddragconstructie zit daarom aan de buitenkant; de afgeronde vormen van de balkons zijn een economische oplossing die ook elders in het werk van Arup wordt aangetroffen en die windhinder beperkt.¹⁶ Gewapend beton vond men geschikter dan staal, daar het goedkoper en flexibeler werd geacht.

De rijke, *crunchy* textuur van het gebouchardeerde betonoppervlak en het grove aggregaat is uitzonderlijk. Het geeft een passend antwoord op de immense schaal van het complex, net als de fantasievolle, opzettelijk romantische beëindigingen van de drie torens. Het contrast met Golden Lane is dramatisch en deels opzettelijk: Barbican moest een aparte positie innemen als *high class*-woningbouw, en de kwaliteit van het beton is daarom voorbeeldig.

Stijl was minder belangrijk dan de wens een compleet stuk stad te bouwen. Barbican zet zich af tegen de pittoreske planning van de New Towns die is gebaseerd op de idealen van de *garden city*. Barbican stelt hier een stedelijkheid met een hoge dichtheid tegenover, gebaseerd op historische voorbeelden. In april 1967 stelde Powell, verwijzend naar Golden Lane: 'Er is geen poging gedaan iets informeel in deze binnenhoven te maken. We beschouwen het hele plan als stedelijk. We hebben er geen behoefte aan om het project te laten lijken op een tuindorp'.¹⁷ Barbican is een wereld op zichzelf, gescheiden van de rest van Londen. Net zoals de architecten in Golden Lane probeerden de gebombardeerde gebieden buiten te sluiten, kozen ze ook bij Barbican ervoor de kantoren en sociale woningbouw in de omgeving buiten te sluiten. De wijk was geheel losgezongen van zijn omgeving, op de relatie met het Museum of London in de zuidhoek en de uitzichten vanuit de torens na.

De bouw van Barbican duurde zó lang, dat het weinig zinvol leek het project bij zijn voltooiing nog te bespreken – zo vertrouwd was het intussen geworden. Toch waagde de *Architects' Journal* te beweren dat het:

resistance.¹⁶ Reinforced concrete was preferred to structural steel as it was thought to be cheaper and more adaptable.

The rich, crunchy texture of the pickhammered surfaces and massive aggregate is exceptional, a response to the sheer scale of the work, as are the flights of fancy of the wilfully romantic tops to the three towers. There is nothing so powerful in Banham's study of the New Brutalism, published in 1966. The contrast with Golden Lane is dramatic, to an extent deliberately so: the Barbican had to stand apart as 'high-class' housing, and the quality of the concrete is accordingly exemplary.

Style mattered less than the programme, of building a complete bit of city. The planning is a very personal reaction against the garden city picturesque planning evident in the new towns, in favour of a high-density urbanism founded on historic precedents. In April 1957 Powell claimed, referring to Golden Lane: 'There is no attempt at the informal in these courts. We regard the whole scheme as urban. We have no desire to make the project look like a garden suburb.'¹⁷ The result is that the Barbican is a world unto itself, divorced from the rest of London; just as the architects of Golden Lane sought to shut out the surrounding bomb sites, the architects of the Barbican consciously chose to shut out the nearby offices and public housing. The estate was totally divorced from its surroundings, save for the link to the Museum of London at its southern corner, and by views from the towers.

The Barbican took so long to build that there seemed little point in reviewing it on completion, so familiar had it already become. Nevertheless, the *Architects' Journal* ventured:

[It] has all the aspects, gigantism, singleness of purpose – of that bygone age when architects had the confidence (or naivety) to believe that monumentality had a place in architecture and that part of [the architects'] job as designers was the imposition of a discipline and order on the users of the buildings.¹⁸

The *London Architect* in July 1981 considered that 'CPB's architecture has an appreciable continental flavour which is nowhere more marked than in this apotheosis of civic building', a reflection, perhaps, of the partners' knowledge of the Mediterranean, where Chamberlin and Bon had a house.¹⁹ This sense of the bigger picture is a reminder, too, that of the three partners, only Geoffrey Powell had a conventional English architectural training, while Peter Chamberlin, very much the leader of the group, asserted a very personal vision across the practice's main works – at New Hall and Leeds University (1963-1978), as well as at the Barbican. The Barbican's significance is that it was not only ambitious, but that it was completed in its entirety, and to the agreed plan without shortcuts. The scale of its elements now seems absolutely right for such ambition. A reason given for its completion much as originally intended is the continuity and commitment shown by the architects, with Powell and Bon taking over the project after Chamberlin's death and assistants like John Honer providing continuity – he worked on the arts centre up to its completion in 1982 after detailing the housing over 20 years earlier. The clients generally shared this commitment, though there were difficult times in the late 1960s and early 1970s. As Geoffrey Powell wrote in 1989:

I still think that the uniqueness of Barbican, one building owner, one set of architects and consultants, one compact high density

(...) alle aspecten bezit, zoals gigantisme, uiterste gedrevenheid – van die voorbije eeuw toen architecten het vertrouwen (of de naïveteit) hadden om te geloven dat monumentaliteit een plaats had in de architectuur en dat het een deel van de taak [van architecten] was om discipline en orde op te leggen aan de gebruikers van gebouwen.¹⁸

De *London Architect* vond in juli 1981 dat ‘CPB’s architectuur een opmerkelijke continentale vleug heeft, die nergens duidelijker is dan in deze apotheose van publieke bouwkunst’, een reflectie misschien op de Méditerranée, waar Chamberlin en Bon een huis hadden.¹⁹ Bezien vanuit een ruimer perspectief moeten we niet vergeten dat van de drie partners alleen Geoffry Powell een conventionele Britse architectuuropleiding had. Peter Chamberlin, in belangrijke mate de leider van de groep, spreidde een heel persoonlijke visie ten toon in de belangrijkste werken van het bureau: New Hall in Cambridge, Leeds University (1963-1978), en natuurlijk Barbican.

De betekenis van Barbican is gelegen in het feit dat het niet alleen buitengewoon ambitieus was, maar dat het in zijn geheel werd voltooid – volgens plan, zonder compromissen. De schaal van zijn elementen lijkt nu volledig in overeenstemming met deze ambitie. Als reden voor deze volledige voltooiing overeenkomstig de oorspronkelijke intenties wordt de continuïteit en de betrokkenheid van de architecten gegeven: Powell en Bon nemen het project over na Chamberlin’s dood, en assistenten als John Honer waarborgen de continuïteit – hij werkte aan het kunstcentrum tot aan de voltooiing in 1982, nadat hij daarvoor al 20 jaar lang de woningbouwplannen had uitgewerkt. De opdrachtgevers deelden deze betrokkenheid grotendeels, maar er waren ook moeilijke perioden, zoals in de late jaren 1960 en vroege jaren 1970. Geoffry Powell schreef in 1989:

Ik geloof nog steeds dat het unieke van Barbican – één opdrachtgever, één team architecten en ingenieurs, één compact geheel in hoge dichtheid dat een persoon op één plek de meeste dingen biedt die hij in een stad kan vinden – onder de aandacht mag worden gebracht. Niemand in de wereld heeft het op deze schaal en zo vol overgave geprobeerd.²⁰

Omdat Barbican naar binnen is gekeerd rond zijn waterpartij en kunstcentrum – werkelijk ‘een dorp in de stad’ doordat het een grotere schaal heeft dan Golden Lane – geeft het een gevoel van rust en orde die je nergens anders in de binnenstad van Londen aantreft. Als je denkt aan de vertragingen, de langdurige stakingen door politiekbewuste bouwvakkers, de constructieve problemen en de enorme inflatie is Barbican een opmerkelijk, uniek stuk stedenbouw, een testament voor een concept dat een 25-jarige bouwtijd zonder kleerscheuren overleefde. Een werkelijk stedelijk complex op een schaal die waarschijnlijk nooit meer wordt herhaald. Na 25 jaar wordt het project opnieuw leven ingeblazen: als woonplaats voor een jonge generatie van architecten en ontwerpers.

Dit artikel is gebaseerd op onderzoek voor een boek: Chamberlin, Powell & Bon, door Elaine Harwood, uitgave RIBA, verwachte publicatie 2011.

whole providing for man in one place most of the things you would find in a whole city is a point worth making. No one else in the world has attempted it on such a scale and so wholeheartedly.²⁰

By being introverted around its lake and arts centre, truly ‘a village in the city’ by virtue of having a greater scale than Golden Lane, it gives a sense of calm and order not found elsewhere in central London. In the face of delays, prolonged organized strikes by politicized building workers, engineering difficulties and massive inflation, the Barbican is a remarkable and unique piece of city-building, a testament to a concept that survived a 25-year building campaign unscathed, and a genuine urban complex on a scale that will probably never be repeated. Now, 25 years on, the development is finding a new lease of life, as home for a young generation of architects and designers.²¹

This article is based on research for a book, Chamberlin, Powell & Bon, by Elaine Harwood, to be published by the RIBA in 2011.

Noten

- 1 David Heathcote, *Barbican, Penthouse over the City* (Chichester: Wiley-Academy, 2004), 63-66.
- 2 J.H. Forshaw en Patrick Abercrombie, *The County of London Plan* (Londen: Macmillan, 1943), 24-25.
- 3 Francis J. Forty, *Report of the Improvements and Town Planning Committee on the Preliminary Draft Proposals for Post-War Reconstruction in the City of London* (Londen: Batsford, 1944).
- 4 Corporation of London, *Reconstruction in the City of London*, Final Report to the Improvement and Town Planning Committee by Joint Consultants Charles Holden and W. G. Holford, 1947; Charles Holden en W. G. Holford, *The City of London, A Record of Destruction and Survival* (Londen: Architectural Press, 1951), 85.
- 5 Geoffrey Powell in gesprek, 6 januari 1999.
- 6 *Architects' Journal*, jrg. 115 (1952) nr. 10, 298-301.
- 7 *Architects' Journal*, jrg. 127 (1958), nr. 3281, 100-101.
- 8 Sergei Kadleigh, William Whitfield en Patrick Horsbrugh, 'New Barbican', *Architecture and Building*, jrg. 29 (1954) nr. 11, 442-446.
- 9 Notulen van de Proceedings of the Court of Common Council, City of London, 1954-1956; *ibid.*; *Architects' Journal*, jrg. 121 (1955) nr. 3136, 466-467.

- 10 William Holford, *Architectural Association Journal*, jrg. 70 (1954) nr. 787, 117-126 (vooral 121).
- 11 Brief van Duncan Sandys, 28 augustus 1956, in de notulen van de Proceedings of the Court of Common Council.
- 12 Chamberlin, Powell & Bon, *Barbican Report 1956* (Corporation of London, 1956).
- 13 Chamberlin Powell & Bon, *Barbican Report 1959* (Barbican Committee, Corporation of London, april 1959).
- 14 Barbican Committee Minutes, in: COL/CC/BRD/01/01/1, 1960-1961, London Metropolitan Archives.
- 15 Geoffrey Powell in gesprek, augustus 1989.
- 16 Rapport voor het Barbican Committee door Ove Arup and Partners, augustus 1959, in: COL/CC/0701/C/090/H, London Metropolitan Archives.
- 17 Geoffrey Powell, 'Golden Lane Housing Scheme', *Architectural Association Journal*, jrg. 72 (1957) nr. 811, 216.
- 18 *Architects' Journal*, jrg. 176 (1982) nr. 33, 33.
- 19 *London Architect*, nr. 14 (juli 1981), 6.
- 20 Brief van Geoffrey Powell aan de auteur, augustus 1989.

Notes

- 1 David Heathcote, *Barbican, Penthouse over the City* (Chichester: Wiley-Academy, 2004), 63-66.
- 2 J.H. Forshaw and Patrick Abercrombie, *The County of London Plan* (London: Macmillan, 1943), 24-25.
- 3 Francis J. Forty, *Report of the Improvements and Town Planning Committee on the Preliminary Draft Proposals for Post-War Reconstruction in the City of London* (London: Batsford, 1944).
- 4 Corporation of London, *Reconstruction in the City of London*, Final Report to the Improvement and Town Planning Committee by Joint Consultants Charles Holden and W. G. Holford, 1947; Charles Holden and W. G. Holford, *The City of London: A Record of Destruction and Survival* (London: Architectural Press, 1951), 85.
- 5 Geoffrey Powell in conversation, 6 January 1999.
- 6 *Architects' Journal*, vol. 115 (1952) no.10, 298-301.
- 7 *Architects' Journal*, vol. 127 (1958) no. 3281, 100-101.
- 8 Sergei Kadleigh, William Whitfield and Patrick Horsbrugh, 'New Barbican', *Architecture and Building*, vol. 29 (1954) no.11, 442-446.
- 9 Minutes of the Proceedings of the Court of Common Council, City of London, 1954-1956; *ibid.*; *Architects' Journal*, vol. 121 (1955) no. 3136, 466-467.

- 10 William Holford, *Architectural Association Journal*, vol. 70 (1954) no.787, 117-126 (esp. 121).
- 11 Letter from Duncan Sandys, 28 August 1956, reproduced in the Minutes of the Proceedings of the Court of Common Council.
- 12 Chamberlin Powell & Bon, *Barbican Report 1956* (Corporation of London, 1956).
- 13 Chamberlin Powell & Bon, *Barbican Report 1959* (Barbican Committee, Corporation of London, April 1959).
- 14 Barbican Committee Minutes, COL/CC/BRD/01/01/1, 1960-1961, London Metropolitan Archives.
- 15 Geoffrey Powell in conversation, August 1989.
- 16 Report to the Barbican Committee by Ove Arup and Partners, August 1959, in COL/CC/0701/C/090/H, London Metropolitan Archives.
- 17 Geoffrey Powell, 'Golden Lane Housing Scheme', *Architectural Association Journal*, vol. 72 (1957) no. 811, 216.
- 18 *Architects' Journal*, vol. 176 (1982) no.33, 33.
- 19 *London Architect*, no. 14 (July 1981), 6.
- 20 Letter from Geoffrey Powell to the author, August 1989.

Interieurschets van woning in toren, gemaakt door Gordon Cullen voor de 1959 Report
Interior sketch by Gordon Cullen for apartment in tower, made for the 1959 Report

